

finestra

Michael Berkowitz

Resiliència urbana

TEDxPearlStreet
5 d'octubre del 2020

Fotografia: TED

Michael Berkowitz és un executiu que actualment dirigeix l'Acadèmia de Resiliència Climàtica de la University of Miami. Ha dirigit diferents organitzacions —des de l'àmbit d'operacions globals de Deutsche Bank fins al comissionat adjunt d'Emergències de Nova York— i ha impulsat el Resilient Cities Catalyst, una organització global sense ànim de lucre que ajuda les ciutats i els clients a afrontar diversos reptes des de la visió de la resiliència urbana com a forma d'interrelacionar reptes i respostes.

Quan d'aquí a deu anys, o cinc anys, o fins i tot l'any que ve, mireu el 2020, què és el que més en recordareu? De treballar des de casa? D'intentar desesperadament educar els vostres fills a casa amb un ordinador portàtil? D'haver-vos emmalaltit? Pensareu en la feina que heu perdut o en la rebaixa salarial que us han imposat? Recordareu George Floyd i les protestes que va inspirar el seu assassinat?¹ O potser la vostra pròpia experiència del racisme generarà records encara més nítids? Potser el pitjor encara està per arribar, per a vosaltres, per a tots nosaltres. Al cap i a la fi, encara hem de superar la temporada d'huracans i d'incendis forestals. Només som a juliol, però el 2020 s'està fent llarg com tota una vida i ens ha donat més batzegades de les que pateix la majoria de la gent en una dècada. Una pandèmia rabiosa, protestes significatives provocades pel racisme sistèmic i la violència policial. I ara estem a mercè del que probablement serà un dels estius més calorosos de la

història. I si us diguéssiu que d'aquí a cinc o deu anys, el 2020 podria no semblar tan excepcional, i que l'única cosa segura és que no us hauria d'estranyar que els anys vinents ens portin encara més desastres, més esdeveniments meteorològics extrems, més sistemes fallits, més batzegades combinades. Els reptes als quals ens enfrontem poden semblar aclaparadors, massa grossos per planificar o per afrontar-los, especialment quan resulten ser una capa a sobre d'una altra. La mala notícia és que cadascun d'aquests reptes es conjura per empitjorar els altres. Cada batzegada, pandèmia, onada de calor o inundació ho ha empitjorat tot i, al seu torn, ha agreujat les tensions subjacents del canvi climàtic, el racisme, la mala salut pública i la inequitat. I massa sovint, tal com ha deixat clar la Covid-19, les comunitats pobres i vulnerables són les més afectades, la qual cosa condueix a més pobresa i fragilitat, i així el cicle comença de nou.

Però heus aquí la gran idea. No hem de plantejar-ho tot per separat: una pandèmia que requereix solucions per combatre la pandèmia, onades de calor que requereixen solucions

¹ El cas fa referència a l'assassinat de George Floyd, un home afroamericà, en mans de la policia. Aquest assassinat va originar una allau de protestes arreu dels EUA i va reforçar el moviment Black Lives Matters [La vida dels negres importa].

La innovació de l'anomenada resiliència urbana és reconèixer que aquests riscos als quals s'enfronten les comunitats poden ser vistos, i s'han de veure, conjuntament

per fer front a les onades de calor... sinó com una xarxa de riscos i oportunitats connectades. Hi ha una bona nova. En lloc de tractar-los de manera aïllada, enllaçar-los ens ofereix una oportunitat d'abordar-los conjuntament i amb eficàcia.

Durant la dècada 2010-2020, ha sorgit una nova disciplina anomenada resiliència urbana. La seva innovació és reconèixer que aquests riscos als quals s'enfronten les comunitats poden ser vistos, i s'han de veure, conjuntament. I, en abordar-los alhora, podem fer que les nostres comunitats siguin més fortes i més resistents a qualsevol cosa que els vingui. Això és important per diversos motius, un d'ells és que no en sabem gaire de predir les crisis següents. Vaig ser sotscomissari de gestió d'emergències a Nova York a finals dels anys 1990 i principis dels 2000. A finals de la dècada de 1990, pensàvem que el següent gran problema que tindríem seria un huracà que podria colpejar Nova York. Però aleshores, l'11 de setembre del 2001 dos avions van xocar contra les Torres Bessones. En els anys següents, vam tenir cartes d'àntrax, un accident d'avió a Queens, una gran

apagada al nord-est el 2003, la crisi financera del 2008. I no va ser fins al 2012 que vàrem tenir la supertempesta Sandy.

Com poden copsar i preparar-se les comunitats per a tots aquests esdeveniments alhora? La resposta és reforçant els seus sistemes, satisfent les necessitats bàsiques dels més vulnerables, desenvolupant un bon govern amb grups d'interès forts a la taula, promovent economies diverses i equitatives, donant suport a comunitats cohesionades on els veïns es cuiden dels veïns, tot recolzat en una infraestructura sostenible que serveixi per a múltiples usos. Totes aquestes capacitats ajuden les ciutats a respondre, recuperar-se i fins i tot créixer davant el risc i l'adversitat.

Això no és fàcil. Les divisions van començar a sorgir al voltant de disciplines concretes al segle XX, el transport, el desenvolupament econòmic, els serveis socials... perquè semblava més eficient que els experts parlessin amb els experts. Però vam llançar «100 Resilient Cities», i més tard, «Resilient Cities Catalyst» per ajudar les ciutats a canviar la manera com aborden els seus riscos

i oportunitats, per fer-ho d'una manera més integrada, inclusiva i estratègica. Permeteu-me donar-vos tres exemples de com s'està desenvolupant això a gran i a petita escala.

Us he dit que la gran idea era veure els nostres reptes interconnectats i intentar abordar-los conjuntament. Aquesta idea va sorgir en part de Medellín, Colòmbia, als anys 1990. Avui, Medellín és pròsper i una de les ciutats més habitables del món. Però en aquell moment estava plena de violència i d'assassinats. Va ser la seu del Càrtel de Medellín i de l'infame Pablo Escobar, i va estar a punt d'ensorrar-se. Per abordar aquesta violència, els urbanistes de Colòmbia van analitzar les causes de la criminalitat. Medellín és una ciutat de muntanya. El seu principal centre econòmic es troba al fons de la vall, i les seves comunitats més pobres es troben encimbellades de manera precària als seus vessants. Se solia trigar fins a tres hores, baixant per una carretera de muntanya sinuosa, a la part darrera d'un autobús o en moto, per arribar a les bones feines al centre de la vall. Això deixava les comunitats aïllades, desesperades i criminalitzades.

El nou sistema de transport de Medellín va dur a una millor qualitat de l'aire, una reducció de la petjada de carboni de la ciutat, una millora de l'economia i comunitats més fortes a causa de la reducció del temps en els desplaçaments

El que va fer Medellín va ser dissenyar un nou sistema de transport que ajudés a connectar aquestes comunitats amb les oportunitats econòmiques. Va començar amb autobusos exprés, passant per telefèric i, finalment, amb escales mecàniques. Va reduir els temps de desplaçament per a molts a la meitat. Per descomptat, les autoritats sí que van matar Escobar i van desmantellar el càrtel. Però en part a causa de la millora de les possibilitats de vida dels més pobres de Medellín, els assassinats i la violència es van reduir gairebé un 90% durant la dècada i mitja següent. El programa també va tenir altres beneficis i impactes que van ajudar a fer que Medellín fos més forta i més resilient. Va dur a una millor qualitat de l'aire, una reducció de la petjada de carboni de la ciutat, una millora de l'economia, i comunitats més fortes a causa de la reducció del temps en els desplaçaments. Això és el que anomenem el dividend de la resiliència, una intervenció que parteix d'un objectiu —en aquest cas, trencar el cicle de violència augmentant les oportunitats econòmiques—, i que comporta altres beneficis que en redueixen la fragilitat i en milloren la resiliència.

Anem ara a París. El 2014, quan vaig conèixer per primera vegada l'alcaldeessa de París Anne Hidalgo, estava molt centrada en els reptes climàtics. Volia parlar de les inundacions, la calor urbana i la contaminació de l'aire. Però al 2015 va passar una cosa: dos atacs terroristes i una crisi de refugiats. Us ho he comentat, no som gaire bons pel que fa a predir el que ens ve. L'oportunitat per a París va ser trobar una manera d'abordar la immigració, els refugiats i la radicalització al mateix temps que feien front als seus reptes climàtics. Per fer-ho, la ciutat necessitava espai. Amb un 9,5% del seu territori, París té la menor proporció d'espais verds de qualsevol capital mundial.

Les autoritats de París, encapçalades pel cap de resiliència Sebastien Maire, van començar amb poca cosa. El 2017 van triar tres escoles de barri que atenen principalment comunitats d'immigrants i de pocs ingressos. Amb l'ajuda d'estudiants, activistes del canvi climàtic, l'administració i defensors dels immigrants, la ciutat va redissenyar aquests espais per incloure materials de construcció de colors clars, arbustos i arbres per fer front a la calor, superfícies permea-

bles per captar i retenir l'aigua de pluja i van obrir els espais fora d'horrari escolar els caps de setmana a la comunitat perquè els immigrants i refugiats, els ciutadans més nous, tinguessin un lloc on aplegar-se, barrejar-se i donar sentit a la seva nova llar. De nou, observem el dividend de resiliència, una intervenció que parteix d'un objectiu, en aquest cas trencar l'illa de calor urbana a través d'espais verds frescos, i afegeix altres beneficis per fer la comunitat més forta i resilient. Aquí, París va millorar la gestió de les aigües pluvials i l'accés comunitari per protegir-se de les inundacions i mitigar la radicalització causada per l'aïllament. El projecte va ser molt popular, i ara París té plans i pressupost per fer el mateix a 561 escoles, que representen més de 280 hectàrees de terreny.

Però aquests projectes no cal que siguin grans, ni cal que siguin liderats pels ajuntaments. Aquí teniu un últim exemple, el de «Repowering London» [Reempoderant Londres], una organització sense ànim de lucre creada per ajudar els residents d'habitatges socials a passar-se a l'energia solar. Tot i que la seva feina principal és

A Londres, els equips de jardineria van instal·lar panells solars i van connectar aquesta energia a la xarxa

instal·lar energia solar als terrats, l'equip va detectar solars buits a prop de les estacions de tren. L'organització de base comunitària va arribar a un acord amb l'Agència de Transports de Londres per utilitzar aquelles parcel·les abandonades, i va néixer el jardí energètic. Va començar com una altra manera d'introduir l'energia solar a les comunitats, però gràcies al disseny integral del grup, van descobrir altres dividends de resiliència. Ara hi ha 34 jardins energètics a tot el Gran Londres i representen milers de metres quadrats de terreny reutilitzat al costat de les vies.

Només aquesta acció, la de netejar i fer ecològic l'espai buit, pot tenir un efecte important en la comunitat. Només per donar-vos un apunt de dades: un estudi de 2018 a Filadèlfia que va analitzar l'impacte del condicionament ecològic senzill i barat dels solars buits va trobar que tenia un impacte significatiu en la salut mental de la comunitat. Va disminuir la sensació de depressió en un 42% per als que vivien a prop dels solars, a diferència del grup de control. A Londres, els equips de jardineria van instal·lar panells solars

i van connectar aquesta energia a la xarxa. Això proporciona una font d'ingressos i demostra els beneficis dels petits projectes d'energia renovable. Els equips també comptaven amb centenars de voluntaris i grups comunitaris. Van implicar-hi les autoritats locals. Van fer consultes públiques perquè sabien que part d'aquest esforç era per a construir comunitats cohesionades, que en última instància condueixen a un barri i una ciutat més resilients.

Finalment, els jardins també són petits exemples del que necessita tota ciutat: menjar local saludable i biodiversitat. Els membres de la comunitat van tenir collita d'una varietat de verdures i les flors de primavera van donar suport a les abelles, que són crítiques per a la biodiversitat i tan importants a les nostres ciutats i, així i tot, les poblacions d'abelles estan disminuint a Londres i a ciutats arreu del món. I el llúpol s'emprava per a fer cervesa energètica de jardí, que tots sabem que és la beguda oficial per a qualsevol crisi. Com als patis de les escoles de París i als telefèrics de Medellín, però a menor escala, cadascun d'aquests resultats genera força i capacitat en múltiples àrees,

enforteix el barri i la comunitat perquè pugui respondre, recuperar-se i créixer davant de tots els xocs.

Abans que acabem, us deixaré amb una darrera història. He esmentat abans que fa anys vaig treballar a l'Oficina de Gestió d'Emergències de la ciutat de Nova York. Acabo de fer-hi una comissió de servei de tres mesos per ajudar la ciutat a superar la fase més aguda de la pandèmia de Covid. He donat suport al màxim responsable dels aliments de la ciutat i he ajudat a dissenyar i implementar el Programa d'emergència de proveïment de menjar a domicili, oferint àpats a novaiorquesos malalts de la Covid i vulnerables pel que fa a alimentació. En el seu moment àlgid, estàvem repartint més d'un milió d'àpats al dia, i això és un treball impressionant i important, i n'estic increïblement orgullós i agraït. Però era una eina esmussa. A escala de ciutat, no teníem la capacitat de comprendre realment la vulnerabilitat per oferir els àpats adequats, ja fossin vegetarians, halal, kosher, àpats preparats o caixes de rebost o àpats culturalment sensibles per a les vastes poblacions d'immigrants que ateníem.

Les nostres col·laboracions amb les organitzacions de base comunitària ens van fer bon servei, però en necessitem més. Només podem entendre realment les necessitats d'un barri a escala comunitària treballant amb els líders de les comunitats. Per fer-ho, per realment construir resiliència, hem de baixar a aquest nivell i enfortir la ciutat i els barris en els quals estem treballant. A mesura que comenceu a pensar en què us presentarà el que queda del 2020, o què és el que us espera al tomb de la cantonada, el 2021, o el 2025, potser us començareu a preguntar què podeu fer davant de tot això a mesura que sortiu del confinament. Què podem fer de manera diferent perquè estiguem preparats per al pròxim gran impacte?

El meu consell per a vosaltres és que actueu en petit, però que actueu ara. Uniu-vos a una organització local. Netegeu un solar buit. Conegueu els vostres veïns. Només aquesta acció farà que la vostra ciutat, la vostra comunitat, el vostre barri siguin més resilients. I sospito que això serà important en els anys i mesos que venen. Moltes gràcies. ■